

**Tetiana Kytaichuk, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**
**Iryna Krupelnytska, Candidate of Economic Sciences,
Associate Profess**
**Vitalii Pokynchereda, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**
*Vinnitsia Institute of Trade and Economic
of State University of Trade and Economics
Vinnitsia, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-242-5-39>

RISKS OF FORMAL INVENTORY

РИЗИКИ ФОРМАЛЬНОЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

Основна мета ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності полягає в наданні користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [1]. Лише шляхом проведення інвентаризації активів і зобов'язань можна забезпечити достовірність даних фінансової звітності.

У процесі інвентаризації підприємства проводять перевірку наявності, стану, оцінка активів та зобов'язань підприємства за певними правилами, встановленими Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну України від 02.09.2014 № 879 [2].

Інвентаризація покликана забезпечити достовірність показників обліку і запобігти можливим зловживанням матеріально відповідальних осіб. Результати цього методу обліку і контролю дають змогу з'ясувати фактичний стан і оцінку активів, власного капіталу і зобов'язань на підприємстві, підтвердити реальність показників звітності установ.

Іноді на практиці бухгалтери та керівники невеликих підприємств сприймають інвентаризацію як на щось непотрібне, без чого можна обійтись. Саме з цієї причини іноді інвентаризацію проводять формально. Найпоширенішими помилками формального проведення інвентаризації є:

- неякісне проведення перевірки правильності присвоєння інвентаризаційних номерів;

- включення до складу інвентаризаційної комісії матеріально відповідальної особи, що створює ризики недостовірності даних інвентаризації;

- приховування інформації від керівництва про об'єкти основних засобів, залишкова вартість яких дорівнює нулю, але які придатні для подальшого використання. Рішення щодо подальшої експлуатації таких об'єктів призведе до викривлення інформації про необоротні активи у фінансовій звітності;

- непроведення інвентаризації активів та зобов'язань, які обліковуються на позабалансових рахунках;

- відсутність уваги до строків позовної давності дебіторської та кредиторської заборгованостей під час їх інвентаризації.

Варто зазначити, що найбільш зацікавленими в реальних показниках фінансової звітності є власники підприємств, тому під тиском мотивованих власників, відповідальних топ-менеджерів інвентаризацію таки проводять. Саме від керівництва залежить буде інвентаризація реальною чи формальною, адже якщо директору це не потрібно, то бухгалтерії на багато легше провести формальну процедуру.

Ознаки формальної інвентаризації наступні:

- «оперативність» її проведення. В таких випадках виникає підозра, що інвентаризація або взагалі не проводилася або була проведена з порушеннями;

- відсутність інвентаризаційних різниць, тобто повна відповідність фактичних та облікових даних. На практиці такого практично не буває. Вважаємо, у цьому випадку доцільно провести повторну перевірку за участю інших осіб;

- відсутність на документах підписів деяких членів інвентаризаційної комісії або підозра в дійсності підписів. Необхідно уважно перевірити чи не були члени інвентаризаційної комісії у відпустці або на лікарняному під час проведення інвентаризації.

Своєчасне виявлення формальної інвентаризації дозволить підприємству вжити заходів проти несумлінних співробітників та уникнути збитків у майбутньому. Реальна інвентаризація є ефективною процедурою внутрішнього контролю, засобом забезпечення внутрішньої економічної безпеки компанії, способом виявлення неефективності внутрішніх процесів, випадків нерационального використання майна підприємства та попередження протиправних дій співробітників.

На сьогодні також необхідно дослідити та врахувати особливості проведення інвентаризації підприємствами, які знаходяться на тимчасово окупованій території та/або в районах проведення воєнних (бойових) дій. Тут мова взагалі іде про можливість проведення інвентаризації, тому зрозуміло, що не може іти мова про її формальність. 29 липня 2022 року було оприлюднено оновлений п. 8 розділу I Положення про інвентаризацію, згідно з яким інвентаризацію проводять у разі можливості безпечного та безперешкодного доступу уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал підприємств. Це стосується таких підприємств, які з дати початку тимчасової окупації мали місцезнаходження на:

- території АРК Крим та м. Севастополя;
- тимчасово окупованій території у Донецькій та Луганській областях;
- території проведення АТО та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ у Донецькій та Луганській областях.

Також це стосуються тих, хто мали чи мають місцезнаходження в районах проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану. Або ж підприємства, структурні підрозділи (відокремлене майно) яких розташовані в таких місцевостях. Перелік територіальних громад в районі воєнних (бойових) дій визначає Кабінет Міністрів України.

Підприємства з окупованих територій та територій бойових дій проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств. Важливим також є обов'язок керівників таких підприємств у разі встановлення фактів викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна оперативно прийняти рішення про проведення інвентаризації такого окремо визначеного майна на день встановлення таких фактів.

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 17.06.1999 № 966.
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879.